

Wegwijzer Ondersteuning in het onderwijs IPS-Onderwijs

Deze wegwijzer geeft informatie over contactpersonen in het middelbaar en hoger onderwijs, die kunnen helpen bij het regelen van (extra) ondersteuning voor studenten. In de bijlage is een overzicht toegevoegd van handige links.

Middelbaar onderwijs - MBO

In het MBO worden er verschillende structuren en termen gebruikt voor het regelen van ondersteuning. Een rapport van het NJI noemt [verschillende modellen](#) van ondersteuning op MBO's, met titels als mentor, schoolloopbaanbegeleider, coach en studentadviseur. Scholen kunnen hun eigen zorgstructuur inrichten en bepalen ook zelf hun interne procedures.

Het eerste aanspreekpunt voor de student en/of trajectbegeleider is de mentor, coach, of studieloopbaanbegeleider. Dit zijn de drie meest gebruikte termen in het MBO. De mentor, coach, of loopbaanbegeleider is niet altijd in staat aanpassingen te regelen, maar zij kunnen doorgaans wel toegang verschaffen tot diegenen die dat wel kunnen, zoals de zorgteams of opleidingsmanagers.

Studenten die vanwege een handicap of chronische ziekte minder belastbaar zijn, kunnen baat hebben bij een onderwijsprogramma op maat (bijvoorbeeld met minder uren). Vaak moet de opleidingsmanager daar toestemming voor geven. Deze toestemming wordt bij de meeste scholen snel gehonoreerd. Soms bestaat er bij de opleidingsmanagers de misvatting dat aanpassingen niet mogelijk zijn vanwege een minimaal aantal geprogrammeerde uren in de opleiding. Het is belangrijk voor IPS-trajectbegeleiders om te weten dat deze urennormen niet voor individuele studenten gelden. Wel kan het zijn dat de opleidingsmanager praktische bezwaren heeft voor het honoreren van een aangepast programma. Vaak hebben deze praktische bezwaren te maken met het doorlopen van een stage. Een organisatie waar de student stage moet lopen kan soms niet berekend zijn op het accommoderen van cliënten die een IPS-O traject doorlopen.

Intake

Tijdens het aanmeld- en inschrijfproces wordt aan alle studenten gevraagd of ze een extra ondersteuningsbehoefte hebben. Geven ze dat aan? Dan wordt een verlengde intake georganiseerd.

Die verlengde intake bestaat uit twee onderdelen:

- *Een regulier kennismakingsgesprek* waarin o.a. wordt besproken wat de opleiding inhoudt en wat de beroepsmogelijkheden van de student zijn om te checken of de student een juist beeld heeft van de opleiding en het beroepenveld. Het gaat in dit gesprek om de student, de opleiding en beroepskeuze. Bij voorkeur wordt de intake gedaan door de mentor, omdat de intake de eerste kennismaking is en de mentor tijdens de opleiding 1e aanspreekpunt is. Veel scholen zien de intake als het eerste begeleidings-/LOB-gesprek. Praktisch is het helaas niet altijd zo in te plannen, en kunnen ook andere docenten worden ingezet als intaker.
- *Een tweede gesprek* met degene die het kennismakingsgesprek met de student heeft gevoerd en iemand van het zorgteam van de opleider (bijv. een zorgcoördinator) om de extra ondersteuning te bespreken: wat heeft de student nodig, en hoe wordt dat georganiseerd? Afspraken daarover worden schriftelijk vastgelegd (er bestaat een wettelijke verplichting voor scholen om dat te doen). Het is wenselijk dat de trajectbegeleider bij dit gesprek aanwezig is.

Vervolg

Als de student er tijdens de opleiding achter komt dat iets extra's nodig is, is de mentor, coach, of studieloopbaanbegeleider het eerste aanspreekpunt. Die verwijst dan door naar het zorgteam. Mbo-scholen maken onderscheid in basisondersteuning en extra ondersteuning.

Basisondersteuning

Onder basisondersteuning vallen o.a.:

- Begeleiding door een mentor. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor studenten en monitort de studievoortgang. De mentor voert individuele begeleidings- en voortgangsgesprekken met de studenten. Allerlei aspecten komen daarbij aan de orde: studievoortgang, houding in de klas, hoe gaat het op stage, welbevinden, thuissituatie etc. Indien nodig verwijst hij/zij door naar het zorgteam.
- Loopbaanbegeleiding- en oriëntatie (LOB) is een onderdeel van elke mbo-opleiding. Studenten zijn tijdens de hele opleiding bezig met vragen als: Wie ben ik, wat wil ik, wat kan ik, reflecteren op hun motieven, oriënteren zich op het beroepenveld etc. Een belangrijk onderdeel van elke mbo-opleiding is het leren in de praktijk, beroepspraktijkvorming (BPV). Studenten hebben meerdere BPV-periodes tijdens hun opleiding en worden daarbij begeleid door een BPV-begeleider vanuit school (op afstand, bijv. per BPV-periode 1 of 2 keer bellen hoe het gaat en 1 keer de BPV-plek bezoeken om de voortgang te bespreken met student en bedrijf). De begeleiding gebeurt voor het grootste deel door de praktijkopleider van het bedrijf. Om voor een diploma in aanmerking te komen, moet de student aan de BPV-eisen van de opleiding voldoen. Dit is dus een cruciaal onderdeel van de opleiding. Maatwerk in BPV-uren is mogelijk, de leerdoelen moeten worden behaald.

Extra ondersteuning (langs het zorgteam)

Het zorgteam pakt de complexere ondersteuningsvragen op. Zij verwijzen door naar de juiste functionaris, zoals schoolmaatschappelijk werker, orthopedagoog, loopbaanadviseur of de specialist passend onderwijs.

- In het mbo zien we de laatste jaren de beweging dat specialisten passend onderwijs worden toegevoegd aan onderwijsteams om docenten te ondersteunen bij het bedienen van zoveel mogelijk verschillende ondersteuningsbehoeften in de klas. In plaats van het begeleiden van individuele studenten houden deze specialisten zich steeds meer bezig met het ondersteunen van docenten (meer groepsgewijs, minder individueel). Indien nodig vindt tweedelijns ondersteuning plaats buiten de klas.
- Daarnaast is er de derdelijns-ondersteuning: externe partijen waar naar wordt doorverwezen of die op school werken (school als vind- en werkplaats). Denk aan een budgetcoach, ggz-psycholoog, RMC-medewerker, verslavingszorg. Deze ondersteuning wordt (mede)gefinancierd door gemeenten. Gemeenten gaan daar verschillend mee om. Sommige gemeenten financieren ondersteuning met de voorwaarde dat deze alleen bestemd is voor studenten uit hun gemeente. Andere gemeenten zijn minder uitsluitend. Dit leidt er toe dat scholen verschillend aanbod hebben in de derdelijns-ondersteuning, bijv. wel of geen budgetcoach.

Meer informatie ondersteuning MBO

Wil je meer weten? Kijk eens op www.MBOtoegankelijk.nl. Deze site is ontwikkeld door ECIO, het expertisecentrum inclusief onderwijs. Hier staat handige informatie voor studenten met een ondersteuningsvraag in het onderwijs, zoals mogelijke voorzieningen en ervaringen. Maar ook handige informatie voor trajectbegeleiders; (algemene) contactinformatie van de verantwoordelijke zorgteams bij de verschillende MBO's, wet- en regelgeving en aanpassingen.

Hoger onderwijs (HBO/WO)

Studieadviseurs

Elke opleiding in het hoger onderwijs heeft een studieadviseur. De studieadviseur vormt het eerste aanspreekpunt voor de student en is ook degene die faciliteiten moet regelen, met de student spreekt over studievoortgang, resultaten, bindend studieadvies etc. Als het gaat om opleidingsgerichte vragen zoals vrijstellingen, aanpassingen van- en keuzes in het studieprogramma, studiematjes en begeleidingsmogelijkheden is het handig om contact te zoeken met de studieadviseur. Studenten zijn volwassen, dus deze afspraken kunnen wettelijk alleen plaatshebben als de student erbij is.

Studentendecanen

De studentendecaan vormt de tweedelijnsopvang. Ook voordat iemand weet wat hij of zij wil studeren kun je al contact opnemen met de decaan om te kijken wat er allemaal mogelijk is qua ondersteuning.

De decanen zitten centraal georganiseerd bij een Studenten service centrum (soms heeft het net een iets andere naam). Zij geven advies over faciliteiten (onderwijs- en tentamenvoorzieningen), maar ook over zaken als extra begeleiding, studietempo, financiële regelingen (bv bij studievertraging) etc. Zij verwijzen ook door naar psychologen, trainingen en andere vormen van ondersteuning. Binnen het Studenten service centrum zitten ook vaak studentpsychologen en trainers die studenten kunnen helpen bij studievaardigheden.

Verder is er ondersteuning van mentoren, docenten, etc. Maar studieadviseurs en studentdecanen zijn de aanspreekpunten, de vertrouwenspersonen van de student. Zij zullen alle aanvragen vertrouwelijk behandelen.

Communicatie met trajectbegeleider

De communicatie tussen de IPS-trajectbegeleider en de opleiding vindt bij voorkeur plaats via de studieadviseur. Zij zijn in principe het eerste aanspreekpunt.

Meer informatie ondersteuning HBO / WO

Wil je meer weten? Kijk eens op www.hogeronderwijstoegankelijk.nl. Deze site is ontwikkeld door ECIO, het expertisecentrum inclusief onderwijs. Hier staat handige informatie voor studenten met een ondersteuningsvraag in het onderwijs, zoals mogelijke voorzieningen en ervaringen. Maar ook handige informatie voor trajectbegeleiders; (algemene) contactinformatie van de verantwoordelijke zorgteams bij de verschillende opleiders, wet- en regelgeving en aanpassingen.

Bijlage. Handige links voor het regelen van ondersteuning

Soort informatie	Website
Een rekentool van het Nibud om te bepalen wat veranderingen in de werk/uitkeringsituatie betekent voor het inkomen. Aan de berekeningen kunnen geen rechten worden ontleend; het blijft altijd een schatting.	Van uitkering naar werk
Informatie voor scholen en begeleiders over inclusief onderwijs en studentenwelzijn. Ook worden hier interessante studiedagen gepost (bijvoorbeeld over studeren met autisme en ADHD/ADD).	ECIO.nl
Informatie over het volgen van onderwijs met een functiebeperking of andere bijzonder omstandigheden.	onbelemmerdstuderen.nl (linkt door naar mbotoegankelijk.nl en hogeronderwijstoegankelijk.nl)
Contactgegevens van zorgteams van scholen	○ Checklist onderwijsondersteuning MBO ○ Checklist onderwijsondersteuning HBO/WO ○ Contactgegevens voor hulp van de verschillende MBO's ○ Contactgegevens voor hulp van de verschillende HBO's/WO's
Handige informatie voor studenten met een ondersteuningsvraag in het <i>middelbaar</i> onderwijs, zoals mogelijke voorzieningen en ervaringen.	www.MBotoegankelijk.nl
Handige informatie voor studenten met een ondersteuningsvraag in het <i>hoger</i> onderwijs, zoals mogelijke voorzieningen en ervaringen.	www.hogeronderwijstoegankelijk.nl